

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2006 rd

Statsrevisorernas berättelse 2005

INLEDNING

Remiss

Riksdagen sände den 19 december 2005 statsrevisorernas berättelse 2005 (B 16/2005 rd) till finansutskottet för behandling.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation som de övriga delegationerna har haft möjlighet att lämna utlåtande till.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statsrevisorernas vice ordförande Jere Lahti, riksdagsledamot Reijo Kallio och riksdagsledamot Pekka Vilkuna
- kanslichef Mauri Lehmusto, inspektionsråd Nora Grönholm, inspektionsråd Kaj Laine och förvaltningsöverinspektör Mari Nuutila, statsrevisorernas kansli.

Förvaltnings- och granskningsdelegationen har hört

- inspektionsråd Kaj Laine, överinspektör Raimo Laitinen och inspektör Marjatta Mylly, statsrevisorernas kansli
- justitieminister Leena Luhtanen, utvecklingschef Jouko Laitinen och konsultativ tjänsteman Helinä Lehtinen, justitieministeriet
- biträdande riksåklagare Jorma Kalske, Riksåklagarämbetet
- kriminalkommissarie Mia Poutanen, inrikesministeriet

- kriminalinspektör Tapio Kalliokoski, central-kriminalpolisen
- biträdande direktör Olli Tervo, Skattestyrelsen
- marknadsövervakare Janne Häyrynen, Finansinspektionen.

Säkerhets- och försvarsdelegationen har hört

- överinspektör Raimo Laitinen, statsrevisorernas kansli
- teknisk direktör Hannu Olamo och räddningsöverinspektör Taito Vainio, inrikesministeriet
- byggnadsråd Teppo Lehtinen, miljöministeriet
- direktör Matti Orrainen, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland.

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- inspektionsråd Kaj Laine, inspektör Marjatta Mylly och inspektör Tuija Myllyvuori, statsrevisorernas kansli
- undervisningsråd Jussi Pihkala, undervisningsministeriet.

Jordbruksdelegationen har hört

- överinspektör Raimo Laitinen, statsrevisorernas kansli
- överinspektör Tommi Kämpe, jord- och skogsbruksministeriet.

Trafikdelegationen har hört

- inspektionsråd Nora Grönholm och inspektör Marjaana Solanne, statsrevisorernas kansli
- överingenjör Mikko Ojajärvi, trafikråd Matti Roine och byggnadsråd Juhani Tervala, kommunikationsministeriet.

Handels- och industridelegationen har hört

- överinspektör Anne Kalliomäki och överinspektör Seppo Niemi, statsrevisorernas kansli
- avdelningschef Kalle J. Korhonen och regeringssekreterare Lauri Tenhunen, handels- och industriministeriet
- vice verkställande direktör Pekka Nuuttila, Nordea Bank Finland Abp
- expert Severi Keinälä, Finlands näringsliv.

Social- och arbetsdelegationen har hört

- inspektionsråd Nora Grönholm, överinspektör Arto Mäkelä, överinspektör Seppo Niemi och inspektör Marjaana Solanne, statsrevisorernas kansli
- överinspektör Ville Vehkasalo, Statens revisionsverk
- biträdande avdelningschef Raimo Ikonen, medicinalråd Jouko Isolauri, biträdande avdelningschef Olli Kerola, regeringssekreterare

re Virpi Korhonen, generalsekreterare Heidi Paatero och konsultativ tjänsteman Matti Pulkkinen, social- och hälsovårdsministeriet

- överinspektör Natalia Härkin och överinspektör Timo Jokiperä, arbetsministeriet
- ombudsman Hilka Nousiainen, Dövas Servicestiftelse
- utvecklingschef Marja Vuorinen, Centralförbundet för Socialskydd och Hälsa rf.

Bostads- och miljödelegationen har hört

- överinspektör Arto Mäkelä, statsrevisorernas kansli
- miljöråd Antero Honkasalo, miljöministeriet.

Dessutom har säkerhets- och försvarsdelegationen fått skriftligt utlåtande från Wood Focus Ab och social- och arbetsdelegationen från Finlands kommunförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Företagens internationalisering och främjande av utländska investeringar

Statsrevisorerna har utrett hur den offentliga förvaltningen kan främja de finländska företagens internationalisering samt exporten och hur man kan locka mer utländska investeringar till Finland. Allt fler små och medelstora företag ingår bland de företag vars verksamhet blir mer internationell, och därmed fyller servicen för exportfrämjande och internationalisering fortfarande en viktig funktion när det gäller att stödja företagen. Denna service fungerar emellertid inte tillräckligt effektivt i praktiken, eftersom de sällan är samordnade och inte alltid motsvarar vad företagen behöver. Statsrevisorerna betonar vikten av en attraktiv verksamhetsmiljö och avlägsnande av investeringshinder om man vill locka mer utländska investeringar till landet. Dessutom krävs det absolut ett nära samarbete mellan olika aktörer.

Utskottet anser att revisorerna lyfter fram aktuella och viktiga frågor samt instämmer i deras ståndpunkter. Vi har ett i och för sig relativt heltäckande servicesystem för exportfrämjande och internationalisering, men detta känner man inte alltid till i tillräcklig utsträckning och därmed utnyttjas tjänsterna inte alltid när det vore möjligt. Enligt uppgift har bara en fjärdedel av alla exportföretag tillräckligt med information om internationaliseringstjänsterna. I synnerhet små och nya företag som först håller på att orientera sig mot den internationella marknaden känner sällan till de exportfrämjande tjänsterna.

Därför är det viktigt med effektivare och mer heltäckande information om dessa tjänster. Det är också viktigt att alla aktörer har en klar bild av hela serviceutbudet och att samarbetet mellan aktörerna är friktionsfritt. Utskottet anser att de offentliga tjänsterna för exportfrämjande uttryckligen skall riktas till småföretag och medelstora tillväxtföretag. Statsrevisorerna har också framhållit vikten av nätverksbildning mellan aktörerna inom exportfrämjande och internationa-

lisering. Utskottet instämmer och påpekar att man med hjälp av större nätverk effektivt kan förbättra kontakterna och informationsflödet mellan företag och tjänsteproducenter.

Enligt utskottet bör man också dra större nytta av det omfattande nätverk som utrikesrepresentationerna har när det gäller att främja export och internationalisering. För att marknadsföringen av produkter skall fungera krävs det att innovationskedjan fungerar smidigt från idé till slutlig internationell produkt och att tjänsterna för att främja export och internationalisering utgör en integrerad service som finns tillgänglig både inom landet och utomlands.

Utskottet vill också lyfta fram att internationaliseringsbidragen skall vara tillräckliga. Enligt inkommen utredning är finansieringsefterfrågan ca 25—30 miljoner euro, medan t.ex. anslaget i årets budget är ca 17,6 miljoner euro. Statsrevisorerna har mycket riktigt påpekat att Finland blir allt mer beroende av företagens internationalisering och export och att företagen måste internationaliseras i ett allt tidigare skede. Detta kräver både kompetens och ekonomiska resurser.

Ryssland är en av Europas snabbast växande ekonomier, och detta erbjuder vårt näringsliv stora möjligheter. Tyvärr har Rysslandskunskaperna i vårt land minskat. Utskottet påpekar att det med tanke på Finlands konkurrenskraft och företagens tillväxtmöjligheter är mycket viktigt att kunskaperna och kompetensen när det gäller Ryssland målmedvetet stärks.

Såsom statsrevisorerna påpekar måste verksamhetsmiljön göras mer lockande för att främja utländska investeringar. Konkurrensen om investeringarna blir allt hårdare och många länder har uttryckligen gått in för att främja investeringar. Hos oss är de ekonomiska resurser som allokeras för detta ändamål emellertid knappt tilltagna jämfört med många konkurrerande länder. Därför är det ytterst viktigt med ett nära samarbete mellan de olika aktörerna, eftersom deras kompetens och kapacitet då kan utnyttjas så effektivt som möjligt. Det är motiverat att särskilt rikta in sig på spetskompetens och på forsk-

nings- och produktutveckling när det gäller att främja utländska investeringar.

Ekonomisk brottslighet

Berättelsen innehåller en analys av den ekonomiska brottsligheten med avseende på Finlands konkurrenskraft och välfärdsstatens utmaningar. Den ekonomiska brottsligheten och den anslutande svarta ekonomin snedvrider konkurrensen i förhållande till laglydande näringsidkare och innebär också ett stort bortfall av skatteintäkter. Uppskattningsvis uppgår den årliga skadan till 5 miljarder euro, och svartjobbet inom skuggeekonomin motsvarar ca 80 000 årsverken.

Det pågår många projekt inom statsförvaltningen i syfte att bekämpa ekonomisk brottslighet och den svarta ekonomin. De flesta är kopplade till statsrådets principbeslut för 2006—2009 om kampen mot ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Det rör sig om det fjärde programmet i ordningen, och det utgör en del av statsrådets principbeslut om ett program för den inre säkerheten (23.9.2004). Åtgärderna för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten och det tillhörande lagberedningsarbetet har nu tydligare samordnats med resultatstyrningen inom statsförvaltningen. Syftet är att myndigheterna skall få en gemensam bekämpningsstrategi. Resultat har uppnåtts när det gäller att bekämpa ekonomisk brottslighet om man använder effektivitet i brottsutredningen och återfåendet av vinningen av brott som måttstock.

Enligt utredning till finansutskottet har utredningen av ekobrott å andra sidan försvårats ytterligare. Den ekonomiska brottsligheten tar allt fler former och brotten blir allt mer metodiska och omfattande. Dessutom finns det ofta kopplingar till annan brottslighet. De som begår ekobrott hör allt oftare till organiserade kriminella ligor. Internationaliseringen å sin sida gör det svårare att spåra pengar med brottsligt ursprung. Dessutom har ett orosmoment seglat upp i det praktiska arbetet, nämligen hot mot dem som utreder ekobrott och deras familjer.

Finansutskottet anser i likhet med statsrevisorerna att alla åtgärder är viktiga som förebygger

ekonomisk brottslighet svart ekonomi eller som främjar brottsutredningen. På detta sätt kan man trygga de laglydande företagarnas verksamhetsförutsättningar och den allmänna tilltron till näringslivet, placeringsverksamheten, förvaltningen och rättsväsendet. Utmaningen består i att svara mot den senaste tidens utveckling med tidsmässigt adekvata åtgärder och genom bättre utbildning.

Finansutskottet håller med statsrevisorerna om att man måste se till att det finns tillräckliga resurser för att bekämpa och utreda ekobrott och svart ekonomi. I detta avseende bör man komma ihåg att man får flerdubbel avkastning på de resurser som investeras i bekämpning av ekonomisk brottslighet när vinningen av brottet återvinns. Inrikesministeriet har åren 2004–2006 beviljat medel för flera tiotals nya tjänster som ekobrottsutredare och för bättre löner. Åklagarväsendet har inte fått motsvarande resurstillskott, vilket har inneburit att åtalsprövningen kommit att bli en flaskhals. Utskottet påpekar att resurserna bör ses över och utvecklas som en helhet så att ärendena kan behandlas snabbt och effektivt. Därvid skall man beakta såväl de resurser som behövs för att avslöja brottslig verksamhet som de resurser som brottsutredningen och åtalprövningen kräver.

Skattekontrollen fyller en viktig funktion när det gäller att avslöja brottslighet som kan räknas till ekobrott och den svarta ekonomin. Det är bra att skatteförvaltningen utför skattekontroll enligt prioriteringsområden, och förhoppningsvis minskar kontrollen inte i omfattning. Det är också önskvärt att skatteförvaltningen alltid vidtar åtgärder vid misstanke från skattemyndighetens sida.

Finansinspektionens insiderutredningar sörjer för en tillförlitlig och konkurrenskraftig värdepappersmarknad. Utifrån inhämtad utredning pekar finansutskottet på problem när flera förvaltarregistrerade affärer är kopplade till varandra. Varje separat förfrågan och begäran om handräckning utomlands förlänger utredningarna betydligt. I syfte att effektivisera finansinspektionens utredningar anser utskottet det vara viktigt att regeringen utreder hur det internatio-

nella samarbetet när det gäller att utbyta information om aktiehandeln kan förbättras.

Myndighetssamarbetet och ett obehindrat informationsutbyte utgör centrala inslag när det gäller att utreda och bekämpa ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Regeringen försöker genom flera projekt förbättra myndighetssamarbetet och avlägsna hinder för informationsutbytet. Med hänvisning till ett tidigare betänkande (FiUB 28/2004 rd — B 12/2004 rd) påskyndar finansutskottet fortsatt tillåtelse att lämna ut massinformation mellan polisen och skattemyndigheterna. Statsrevisorernas syn på effektiviseringen av skattekontrollen i fråga om den internationella investeringsverksamheten är riktig, och i syfte att underlätta kontrollen bör skattemyndigheterna så snabbt som möjligt ges tillåtelse att utföra jämförelseuppgiftsgranskningar i kreditinstituten.

Finansministeriet granskar för närvarande möjligheten att införa förskottsuppbördsregistrering av begränsat skattskyldiga personer som bedriver näringsverksamhet i Finland oavsett om han har fast driftställe i Finland eller ej. Vidare utreder ministeriet möjligheten att ändra inkomstskattelagen så att den löneinkomst av jobb i Finland som en inhyrd utländsk arbetstagare får skall anses vara inkomster i Finland. Finansutskottet anser att det behövs en reformering och vill även påskynda avlåtande av denna proposition till riksdagen.

Övervakning av jordbruksstöd och användningen av anslag

Statsrevisorerna har granskat hur övervakningen av jordbruksstödet fungerar, hur ändamålsenlig övervakningen är och de resurser som används för övervakning av stöden.

Statsrevisorerna anser att det är mycket oroväckande att resursåtgången för övervakningen ständigt stiger. Detta kan inte anses motiverat då antalet gårdar samtidigt minskar. Resurserna måste stå i proportion till omfattningen på näringen och till de förseelser som begåtts när det gäller användningen av jordbruksstöd. Det framgick under finansutskottets sakkunnigutfråg-

ning att jord- och skogsbruksministeriet i början av EU-medlemskapet inte visste hur noggrant EG-kommissionen och revisionsrätten kommer att granska övervakningen av stödsystemet. Granskningen har medfört skärpt övervakning. Dessutom medförde reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken nya stöd villkor som måste tillses. Utskottet anser att statsrevisorerna drar rätt slutsatser och vill betona att jord- och skogsbruksministeriet bör främja en politik där EU öppet beaktar uppdagade förseelser när antalet kommande kontroller fastslås.

Jord- och skogsbruksministeriet har för närvarande inte tillgång till heltäckande uppgifter om övervakningen av jordbruksstödet i andra EU-länder. Därmed är det inte möjligt att göra tillräckligt underbyggda jämförelser mellan olika länder, vilket skulle behövas för att trygga och främja den nationella jordbruksnärings konkurrenskraft. Vissa experter påtalade under utfrågningen att Finland hos kommissionen hört sig för om möjligheten att skapa närmare kontakter mellan medlemsländerna, men kommissionen har meddelat att behandlingen av övervakningsfrågor inom förvaltningskommittéerna är tillräcklig. Utskottet håller med statsrevisorerna om att ministeriet i sin verksamhet bör främja en sådan politik inom EU där alla frågor som gäller användningen av jordbruksstöd och nationell övervakning behandlas öppet för insyn.

Enligt statsrevisorerna skall jord- och skogsbruksministeriet utreda alla möjligheter att förenkla det invecklade och byråkratiska övervaknings- och uppföljningssystemet. Jord- och skogsbruksministeriet skall också utreda om det går att använda sig av Lantmäteriverkets expertis i syfte att förbättra exaktheten vid mätningen av åkerskiftena, och vidare skall ministeriet garantera att arealuppgifterna inte ändras på grund av det kartmaterial som används. Ändrade arealuppgifter på grund av mättekniken har lett till oskäligt mycket extraarbete för jordbrukarna och till försenade stödutbetalningar. Utskottet anser att statsrevisorerna kommit fram till rätt slutsatser.

Revisorerna påpekar att jord- och skogsbruksministeriet inte har några övergripande uppgif-

ter om användningen av anslag och arbetsinsatser för uppgifterna vid arbetskrafts- och näringscentralernas landsbygdsavdelningar, inklusive övervakningsuppgifter. Finansutskottet anser revisorernas ställningstagande vara befogat när de kräver att jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt arbetskrafts- och näringscentralerna effektivare och mer precist skall följa upp de resurser som används till övervakningen.

Servicecenter för arbetskraft

Statsrevisorerna har också utrett hur servicecentren för arbetskraften fungerar. Revisorerna anser att det är ett viktigt och nödvändigt projekt att reformera arbetskraftsservicen, men att servicecentrens verksamhet i flera avseenden fortfarande är halvfärdig. En faktor som klart har försvårat reformen är att den statliga centralförvaltningen inte har kunnat ge servicecentren tillräckligt med stöd och handledning. Enligt revisorerna är det uppenbart att en del av problemen kommer att visa sig först när verksamheten har kommit igång på allvar. Hotbilderna kan försvåra måluppfyllelsen avsevärt.

Den strukturella reformen av den offentliga arbetskraftsservicen är ett viktigt element i regeringens sysselsättningsprogram. Dessutom ingår den i det sektorsövergripande sysselsättningsprogrammet med arbetsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund och Folkpensionsanstalten som centrala samarbetsparter. Arbetsministeriet har haft ett relativt stort inflytande när det gällt att starta och genomföra projektet. Detta har bidragit till att andra aktörer inte tillräckligt starkt har förbundit sig till servicecentrens verksamhet.

Utskottet påpekar att det krävs tydliga förbättringar i styrningen och ledningen för att målen skall nås. Det är också viktigt att samtliga samarbetsparter mer än tidigare förbinder sig till att utveckla servicecentrens verksamhet. I synnerhet måste resurserna inom social- och hälsovården fås att bättre stödja centrens kundarbete. I enlighet med statsrevisorernas konstaterande måste också social- och hälsovårdsministeriets

styrning effektiviseras och samarbetet mellan servicecentren, socialväsendet och hälso- och sjukvården bli tydligare. Vidare är det viktigt att rehabiliteringstjänsterna finns att tillgå vid rätt tidpunkt och att rutinerna vid upphandlingen av dessa tjänster blir smidigare och tydligare.

Statsrevisorerna anser att det som är särskilt oroande är påståendena om att städernas hälsoverk inte är intresserade av de långtidsarbetslösas sjukdomar. Utskottet instämmer; det påpekade i sitt betänkande om budgeten för 2006 (FiUB 45/2005 rd) att hälso- och sjukvården för långtidsarbetslösa bör effektiviseras i samråd med servicecentren för arbetskraften. Riksdagen allokerade i budgeten ett tilläggsanslag på en miljon euro för hälsokontroller av långtidsarbetslösa. Utskottet understryker alltså hur viktigt det är med hälso- och sjukvård för arbetslösa, exempelvis när det gäller drogmissbruk och psykisk hälsa. I synnerhet långtidsarbetslösa har många sociala och hälsorelaterade problem som kräver större insatser än vid traditionell vård.

Servicecentrens viktigaste mål är att deras kunder skall få sysselsättning, men i praktiken är det svårt att få jobb på den öppna marknaden och åtgärderna har sällan någon större effekt. I fortsättningen är det viktigt att också utveckla de metoder som kan förenkla de svårsysselsatta personernas tillträde till den öppna arbetsmarknaden.

Utskottet pekar i detta sammanhang också på hur de arbetskraftspolitiska åtgärderna fungerar. I synnerhet startbidraget har visat sig fungera väl, och kostnaderna är rimliga. Därför är det viktigt att man ser till att det finns tillräckligt med startpengar och att frågan vid behov tas upp i en tillägsbudget. Även arbetskraftsutbildningen skall svara mot den berörda regionens behov av arbetskraft. Utskottet efterlyser dessutom bättre möjligheter till lärlingsutbildning för arbetslösa och andra som hotas av utslagning från arbetsmarknaden.

Utmaningarna i fråga om finansieringen och produktionen av social- och hälsovårdstjänster

Statsrevisorerna behandlar utmaningarna när det gäller att finansiera och tillhandahålla social- och hälsovårdstjänsterna. Revisorerna är särskilt oroade över de små kommunernas ekonomiska möjligheter att tillhandahålla tjänster. Dessutom finns det regionala skillnader och skillnader mellan olika befolkningsgrupper i fråga om tillgång, tillräckligt utbud och kvalitet på tjänster. Enligt revisorerna går det inte att lösa problemen med någon enskild åtgärd. I stället behövs det t.ex. mångsidiga åtgärder och nya arbetssätt för att effektivisera och förbättra serviceproduktionen. Vidare pekar revisorerna bland annat på nackdelarna med att upphandla tjänster genom anbudsförfarande.

Statsrevisorerna har i sin redogörelse fäst uppmärksamhet vid mycket viktiga och aktuella frågor. De för på ett förtjänstfullt sätt fram problemen i anknytning till finansieringen och tillhandahållandet av social- och hälsovårdstjänster. Dessa ämnen har också ett nära samband med de centrala frågorna inom reformen av kommun- och servicestrukturen. I synnerhet under de närmaste åren kommer den kommunala tjänsteproduktionen att stå inför stora utmaningar eftersom den kommunala ekonomin enligt inkomsten utredning inte fullt ut kommer att vara i balans förrän 2009.

Utskottet instämmer i resultatet av statsrevisorernas resonemang och påpekar i likhet med revisorerna att det krävs ytterst målinriktade och mångsidiga insatser för att effektivisera och förbättra serviceproduktionen. Servicehelheterna måste ordnas mer flexibelt och effektivt och dessutom genom ett närmare samarbete mellan olika sektorer.

Utskottet betonar också hur viktigt det är med förebyggande verksamhet. Detta arbete måste kännetecknas av långsiktighet och effektivitet, eftersom det då kan minska på servicebehovet och därmed de höga kostnader som tjänsterna belastar samhällsekonomin med. Det är viktigt att flytta tyngdpunkten till förebyggande verksamhet i syfte att minska behovet av reparativa

åtgärder. Dessutom måste den reparativa verksamheten få behövliga resurser. Under den senaste tiden har beställar-utförarmodellen ofta lyfts fram, men den lämpar sig synnerligen dåligt för förebyggande verksamhet. Det är viktigt, menar utskottet, att en utvidgad användning av den modellen inte leder till att insatserna för förebyggande arbete minskar ytterligare.

Utskottet vill också peka på problemen med anbudsupphandling, dvs. konkurrensutsättning. Det har visat sig vara ytterst svårt att upphandla genom anbudsförfarande och problematiskt att utarbeta anbudsinfordringar. Exempelvis är det svårt att definiera tjänstekvalitet, och priset på tjänsterna har ofta blivit det viktigaste konkurrenskriteriet. Dessutom vet inte heller tjänsteproducenterna alltid hur de skall svara på anbudsinfordringarna. Servicesystemet står också inför nödvändigheten att allt mer finna lösningar på omfattande problemhelheter, och då krävs det varaktig sektorsövergripande service och ett smidigt samarbete mellan olika servicegrenar.

Utskottet anser att konkurrensutsättning inte lämpar sig för alla tjänster eller servicehelheter till exempel på grund av att det inte finns någon marknad för tjänsterna eller på grund av den specialkompetens som tjänsterna kräver. Huvudansvaret för tjänsteproduktionen ligger alltså på kommunerna, som måste ha tillräcklig kompetens i fråga om konkurrensutsättning. Vidare är det viktigt att kommunerna har tillräcklig förmåga att övervaka tjänstekvaliteten, menar utskottet.

Det behövs både en stark offentlig sektor och andra aktörer för tjänsteproduktionen. Organisationerna har arbetat flexibelt och effektivt samt utvecklat sina tjänster på områden där det inte är lönsamt med affärsverksamhet. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att organisationernas allmännyttiga ställning tryggas även i fortsättningen.

Utslagning inom utbildningen

Statsrevisorernas berättelse tar också upp utslagningen inom utbildningen. Finansutskottet anser

att frågan är viktig, och revisorerna har belyst problematiken mångsidigt. Utskottet instämmer i revisorernas ståndpunkter, men vill särskilt betona följande.

Riksdagen har flera gånger lyft fram sin oro över utslagning av barn och ungdomar. Det är viktigt med en integrerad syn på barns och ungdomars liv. Detta förutsätter yrkesövergripande samarbete och regelbunden kontakt mellan hem och skola. Utslagningen börjar dessutom allt oftare redan före skolåldern. Detta kräver att barnomsorgspersonalen har förmåga att uppdaga möjliga problem. Utskottet pekar också på att barnens fysiska, psykiska och sociala välfärd måste tillses för att målen med förskolan skall uppnås och att också de barn som deltar i förskoleundervisningen har rätt till det stöd som behövs för deltagande i undervisningen.

Elevvård. När lagstiftningen om elevvård sågs över poängterade riksdagen (KuUB 18/2002 rd — RP 205/2002 rd) att lagstiftningen förpliktar till att utveckla servicen enligt barns och ungdomars intresse. Enligt 7 § i barnskyddslagen skall kommunen, då den utvecklar social- och hälsovården och skolväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, även se till att vårdnadshavarna därigenom stöds vid fostran av barnen. Dessutom skall kommunen ordna tillräckligt stöd och tillräcklig handledning för eleverna i de skolor som hör till det kommunala skolväsendet samt vidta andra behövliga åtgärder för att övervinna sociala och psykiska svårigheter som hänför sig till skolgången och elevernas utveckling samt utveckla samarbetet mellan hem och skola.

Om en elev behöver stöd kan skolgångsbiträdet vara en nyckelperson för skolarbetet och inläringen. Det ligger i barnets intresse att ha ett bestående samarbete med ett sakkunnigt och bekant skolgångsbiträde.

Specialundervisning. Behovet av specialundervisning ökar i Finland. Enligt statsrevisorernas berättelse ökade antalet elever som inom den grundläggande utbildningen överfördes till specialundervisning med 8 % från 2003 till 2004.

De kommunvisa skillnaderna när det gäller att ordna specialundervisning är stora enligt statsrevisorerna. Lagstiftningen erbjuder möjligheter att utveckla specialundervisningen på många sätt. Enligt revisorernas ställningstagande är det när allt kommer omkring fråga om "tillräckligheten hos specialundervisningsresurserna och nivån på lärarnas kunskaper och färdigheter". Utskottet anser det vara viktigt att specialundervisningen ordnas på ett sätt som stämmer överens med undervisningen och elevens förutsättningar och så att eleverna inte diskrimineras på grund av hemort. Revisorerna anser att behovet att eventuellt se över lagstiftningen bör utredas i fråga om specialundervisningen i gymnasier.

Utskottet pekade i samband med behandlingen av årets budget också på övningsskolornas finansieringssituation. Det finns inga specialskolor bland övningsskolorna och ingen av de nuvarande övningsskolorna har någon specialklass. Både de som blir klasslärare och de som blir ämneslärare blir tvungna att relativt oförberedda eller endast efter en liten introduktion konfronteras med elever som behöver specialundervisning. Man borde redan i samband med utbildningen ta upp frågan om hur man märker att en elev är i behov av specialundervisning. Utskottet ansåg att man måste satsa på specialundervisning också i övningsskolorna för att de som utexamineras från övningsskolorna skall vara bättre förberedda på specialundervisning. Utskottet betonade då bland annat att regeringen under 2006 bör utreda var övningsskolorna står ekonomiskt och verksamhetsmässigt, särskilt med avseende på invandrare och elever med särskilda behov.

Om man vill att specialundervisningen får effekt bör den vid behov sättas in så tidigt som möjligt. Mänskligt sett är tidiga åtgärder viktiga och på lång sikt går det att spara in kostnader på det sättet. Utskottet anser det vara viktigt att förskolläraernas specialundervisningsfärdigheter och förmåga att vidta åtgärder i tid förbättras. Riksdagen ökade årets budget med 500 000 euro för bättre specialundervisning inom förskolan. Statsrevisorerna påpekar att elevvårdsresurserna är otillräckliga inom småbarnsfostran och även inom den egentliga undervisningen. Den

absolut största delen, dvs. ca 96 %, av alla barn får förskoleundervisning.

Yrkesutbildning. Utskottet efterlyser åtgärder som särskilt sänker tröskeln för övergången från grundläggande utbildning till yrkesutbildning och minskar skolavhoppet inom yrkesutbildningen. En arbetsgrupp tillsatt av undervisningsministeriet har utrett vilka problem som finns i övergångsskedet mellan grundläggande utbildning och utbildning i andra stadiet och om de åtgärder som inletts under de senaste åren är tillräckliga i förhållande till de uppställda målen. Utskottet håller med arbetsgruppen bl.a. i det att åtgärderna i övergångsskedet är en helhet som kräver multidisciplinärt samarbete.

Studiehandledning. Statsrevisorerna pekar på att allt yngre personer måste träffa avgöranden som påverkar valet av studier och karriär. Enligt Utbildningstyrelsen är den nuvarande elev- och studiehandledningen otillräcklig, och handledningsverksamheten bör effektiviseras på alla skolstadier. En lärare kan för närvarande ha ända upp till 1 000 elever att handleda. Enligt statsrevisorerna tillgodoses inte elevernas på lag baserade rätt till handledning i en sådan situation.

Läroavtalsutbildning. Statsrevisorerna har i detta sammanhang också tagit upp läroavtalsutbildningens betydelse när det gäller att förebygga utslagning. Utskottet instämmer i revisorernas uppfattning att läroavtalsutbildningen är ett viktigt sätt att lära sig för många ungdomar och att de genom den kan förvärva kvalifikationer och undvika utslagning.

Övrigt. Utskottet vill fästa uppmärksamhet vid att det särskilt efter EU-inträdet blivit praxis att många större helheter, även inom undervisningsministeriets ansvarsområde, mer eller mindre permanent genomförs i form av projekt. Det finns ändå många verksamheter som i projekt visar sig fungera väl och som behövs på mer permanent basis. Utskottet anser att man nu bör ta vara på sådan bästa praxis och göra den till en del av den normala verksamheten och finansieringen

Vägtrafiksäkerhet

Statsrevisorerna har också bedömt frågor som gäller säkerheten i vägtrafiken. Revisorerna anser att det måste finnas tillräckliga anslag för att åstadkomma ett säkert vägnät som är i gott skick. Även den automatiska trafikövervakningen måste tilldelas resurser. Man måste också satsa på körundervisningen och attitydfostran. Statsrevisorerna anser att informationen om totalkostnaderna för trafikolyckor måste bli mer heltäckande och att nivån på trafiksäkerheten också bör mätas med andra parametrar än antalet dödsoffer i trafiken.

Finansutskottet anser i likhet med statsrevisorerna att det är ytterst viktigt med åtgärder som kan förbättra trafiksäkerheten. Antalet dödsfall i trafiken har inte minskat i enlighet med målsättningen. Exempelvis var målet enligt den nationella trafiksäkerhetsplanen för 2001—2005 att antalet dödsfall skulle vara mindre än 250 år 2005. Under de tio senaste åren har ändå ca 400 personer årligen dött i vägtrafiken.

Måluppfyllelsen försvåras bl.a. av att vägtrafiken hela tiden ökar och att finansieringen av basväghållningen samtidigt minskar. Det har också gått långsamt med att förbättra säkerheten på huvudvägarna, och det har inte gått att göra trafikledsinvesteringar inom den tidtabell som en ministerarbetsgrupp föreslagit. Det har heller inte anlagts tillräckligt med gång- och cykeltvägar, och dessutom ger unga förare trafikuppförande ofta upphov till stora risker.

Även statsrådet har uppmärksammat effektivare trafiksäkerhet. Den 9 mars 2006 fattade statsrådet ett nytt principbeslut om förbättrande av trafiksäkerheten 2006—2010. Det nationella målet enligt det är att minska antalet dödsfall i trafiken så att det 2010 understiger 250. Enligt principbeslutet skall man i år utarbeta en plan för att skilja mötande filer med mitträcke på sträckor som bedöms som farliga. Dessutom försöker man minska olyckorna i yrkestrafiken, förbättra förarutbildningen och förarexamen, utvidga användningen av alkolås och sänka tröskeln för att ingripa vid hastighetsövervakningen. Dessutom påskyndas planen för att avskaffa plankorsningar. Ett särskilt program genomförs för att kart-

lägga trafiksäkerhetsproblemen vid åldrande. Principbeslutet innefattar också flera nya åtgärder för att ta fram och börja använda ny teknik.

Utskottet välkomnar principbeslutet — det är välgjort och viktigt. För att de uppställda målen skall nås krävs det mycket målmedvetna satsningar och ett mycket nära samarbete mellan olika aktörer. Dessutom måste trafiksäkerheten beaktas i allt trafikpolitiskt beslutsfattande.

Trafiksäkerheten kan förbättras på många olika sätt, och ett av de viktigaste är att få till stånd säkrare vägar. Utskottet påpekar att tillräckliga ekonomiska resurser måste avsättas för att underhålla och förbättra vägnätet. Också när beslut fattas om statens anslagsramar måste man allt mer beakta att trafiksäkerheten skall förbättras. Utskottet anser att den nuvarande anslagsnivån inte ger några möjligheter att nå målen i statsrådets principbeslut eller till långsiktig planering av insatser.

Trots att det kostar att förbättra säkerheten i trafiken kan man också åstadkomma klara inbesparingar på det sättet. Det finns inga heltäckande uppgifter om totalkostnaderna för trafikolyckor, men enligt Vägförvaltningens uppskattningar var kostnaderna för de olyckor på allmänna vägar som ledde till personskador 2003 ca 1,4 miljarder euro.

Finansutskottet anser liksom statsrevisorerna att det vore viktigt att få mer exakta uträkningar av totalkostnaderna för trafikolyckor. Konkreta uppgifter om kostnaderna skulle utgöra ett incitament till effektivare trafiksäkerhetsarbete och dessutom göra det lättare att bedöma vikten av bra väghållning och vilka resurser som det kräver.

Brandsäkerhet, dödsfall vid bränder och brandskador

Statsrevisorerna anser att utvecklingen i fråga om brandsäkerheten är oroväckande, särskilt eftersom antalet dödsfall vid bränder har ökat kraftigt. Situationen förvärras i synnerhet av att andelen äldre ökar till följd av den stigande medelåldern, samtidigt som den äldre befolkningen

borde kunna bo på egen hand så länge som möjligt.

Utskottet anser att revisorerna lyfter fram en mycket angelägen och aktuell fråga. Brandsäkerheten är ett särskilt nationellt problem, eftersom andelen dödsfall i bränder i proportion till befolkningen är klart större i Finland än i de andra nordiska länderna och flerfaldig jämfört med många andra Västeuropeiska länder. Under de senaste åren har sammanlagt ca 100 personer årligen förolyckats i bränder. Målet är att antalet dödsfall i bränder skall minska så att den årliga dödsiffran är högst 30 år 2012.

Brandsäkerhetsriskerna är inte i första hand knutna till byggnaden: undersökningar visar att byggmaterialen inte konstaterats ha samband med dödsfall vid bränder. Så gott som samtliga dödsfall har kopplingar till boendet och de boendes handlande. Av eldsvådorna med dödlig utgång sker över 90 % i boendemiljö, och för det mesta har den som omkommit befunnit sig ensam i bostaden när branden startat. De mest utsatta är personer vars iakttagelse- och funktionsförmåga är nedsatt på ett eller annat sätt. Situationen är särskilt oroväckande med tanke på framtiden, eftersom den allt äldre befolkningen redan i sig beräknas öka det årliga antalet dödsfall i bränder till 130—140 personer fram till 2025.

För att hindra en sådan utveckling måste åtgärder som förbättrar brandsäkerheten vidtas snabbt och effektivt. Särskilt viktigt är det att förbättra brandsäkerheten i bostäder där någon som hör till riskgrupperna bor.

Enligt uppgift är det effektivaste sättet att minska antalet dödsfall att förse de berörda bostäderna med automatisk släckningsanläggning. Uppskattningsvis kan upp till 60—90 människoliv årligen räddas på detta sätt. Antalet eldsvådor till följd av rökning kan eventuellt minskas genom brandsäkerhetskrav på cigaretter. Om självsläckande cigaretter införs kommer antalet dödsfall i bränder årligen uppskattningsvis att minska med 10—15.

Brandsäkerheten kan också förbättras genom rådgivning och information om allmän brandsäkerhet. Utskottet ser det också som viktigt att

brandsäkra elapparater utvecklas och börjar användas. Dessutom bör man utreda möjligheterna att använda brandvarnare som är kopplade till elnätet, eftersom det är vanligt med slarv när det gäller att regelbundet byta ut batterierna i brandvarnarna. Det är också viktigt att husbolagen och andra berörda ser till att räddningsplaner enligt räddningslagen utarbetas.

Det finns således många sätt att minska antalet dödsfall i bränder och nu krävs det målinriktade åtgärder i detta avseende. Utskottet betonar också vikten av samarbete mellan olika aktörer, eftersom det är möjligt att nå de uppställda målen bara genom samarbete mellan alla förvaltningsområden.

Miljötillståndssystemets funktionsduglighet

Statsrevisorerna tar också upp problemen inom miljötillståndssystemet. De anser att det nuvarande systemet är ett dyrt och tungrott styrmedel. Tillståndsförfarandet fungerar dessutom långsamt, vilket försvagar företagets konkurrenskraft eftersom planeringen av affärsverksamheten och verkställigheten av investeringsbeslut försvåras. Revisorerna anser att tiden för behandling av ansökningar och besvär måste förkortas avsevärt och att systemet över lag måste utvecklas.

Enligt inhämtad utredning till utskottet har miljöministeriet startat ett projekt för att se över miljötillståndssystemet och miljötillståndsförvaltningen. Syftet är att förenkla tillståndsförfarandet, reformera miljötillståndsförvaltningen och förbättra miljötillståndets utformning och innehåll. Projektet pågår till och med den 31 december 2007, och avsikten är att propositionerna i ärendet skall avlåtas senast i september 2008.

Utskottet anser i likhet med revisorerna att det är viktigt att både systemet och förvaltningen ses över när det gäller miljötillstånd. Behandlingen av miljötillstånd är för närvarande betungande för i synnerhet små kommuner med knappa förvaltningsresurser och ofta också brist på tillräcklig expertis. Därför är det synnerligen viktigt att ett av målen med översynsprojektet är ökat

regionalt samarbete och koncentration av tillståndsförvaltningen. Utskottet påpekar att det är av största vikt att reformeringen sker så att alla tillståndsmyndigheter har tillgång till tillräckliga resurser och att miljöskyddsnivån inte sänks när förvaltningen förenklas.

Syftet med den planerade strukturreformen i fråga om kommuner och tjänster är bl.a. att bedöma och ta fram förslag till lämpliga ansvarsområden för kommunernas lagfästa service och service som kommunerna själva åtagit sig att tillhandahålla. Det som skall granskas är hur kommunindelningen kan ändras och det gränsöverskridande samarbetet på alla regionala nivåer.

Utskottet välkomnar planerna på att reformera systemet och förvaltningen när det gäller miljötillstånd. Det rör sig om ett viktigt utvecklingsprojekt i rätt riktning, och det måste beaktas i kommun- och servicestrukturreformen. Miljötillståndsreformen kan också bli ett exempel på en bra lösning när man överväger om andra förvaltningsområden skall ses över.

Utveckling av åklagarväsendet

Statsrevisorerna har också gått igenom nuläget och utvecklingsmöjligheterna inom åklagarväsendet när det gäller lokala åklagare. Det som granskas är åklagarväsendets resultat, organisationens effektivitet och resursutvecklingen i relation till omvärldsförändringarna. Kraven i åklagarnas arbete har förändrats under de tio senaste åren genom att åklagarväsendet blivit självständigt och oavhängigt, åklagarens ansvar i straffprocessen ökat samt lagstiftningen ändrats och antalet krävande brott med internationella kopplingar ökat.

Enligt uppgift förlängdes den genomsnittliga tiden för åtalsprövning 2005 något, till 1,8 månader. Oavgjorda ärenden som varit föremål för åtalsprövning i över ett år var 345; med andra ord nåddes inte det uppställda målet på 300 ärenden. Detsamma gäller antalet ärenden som varit i åtalsprövning i mer än sex månader — antalet har där förblivit vid detsamma. Att åtalsprövningarna fortsatt tar länge beror framför allt på

allt fler omfattande och krävande brottsärenden. Statsrevisorerna betonar att de åtalade utan dröjsmål behöver få veta om åtalströskeln överskrids. Det kan räcka med vetskap om att förundersökning pågår i ett ekobrottsärende med oklara grunder för stor ekonomisk skada i den missänktes affärsverksamhet. Utskottet instämmer.

Finansutskottet anser att de längsta behandlingstiderna för beslut om åtalsprövning måste förkortas när man ser på kravet i artikel 6 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna: var och en har rätt till en rättvis och ofientlig rättegång inom skälig tid vid prövning av en anklagelse mot honom för brott. Exempelvis ansåg Europadomstolen i sitt avgörande från 2005 i målet Kenneth Lehtinen mot Finland (12.9.2005) att tidsåtgången till rättegången, i synnerhet åtalsprövningen (2 år och 3 månader), var oskäligt stor. Det faktum att ärendet i sig var komplicerat berättigade inte en så pass lång rättegång.

Statsrevisorerna har rätt när de anser att samarbetet mellan polisen och åklagaren är viktigt när det gäller att förkorta åtalsprövningstiderna. Regelbundna kontakter i tillräckligt god tid under förundersökningen bidrar till att domstolarna kan föreläggas undersökningar och ärendeberedningar som håller hög standard. Eftersom brottsligheten blir allvarigare och den organiserade och internationella brottsligheten ökar måste myndigheterna fortsatt utöka sitt samarbete och det internationella samarbetet intensifieras. Å andra sidan tar det på åtalsprövningsresurserna om samarbetet under förundersökningsstadiet är intensivt och åklagarens ställning betonas i krävande brottsärenden från undersökningen till beredning av huvudförhandlingen och domstolsbehandlingen av ärendet, och detta bör beaktas när man bedömer behovet att tilläggsresurser.

Finansutskottet anser att statsrevisorerna gör ett befogat påpekande när de säger att åklagarväsendets resurser är otillräckliga när det gäller allvarliga ekobrott. Andelen sådana brott bland de mest krävande brottsärendena är märkbart stor, och den ekonomiska brottsligheten orsakar samhället omfattande skada och rubbar allmän-

hetens förtroende för såväl näringslivet som förvaltningen och rättsväsendet. Polisen har fått tilläggsresurser för utredning av ekobrott, och detta har lett till en anhopning av ekobrottsärenden i åtalsprövningen. För att ekobrotten skall kunna utredas effektivt i alla led av förvaltningen måste åklagarresurserna ökas på motsvarande sätt.

Det framgår av statsrevisorernas berättelse att kvaliteten på åklagarnas avgöranden fortfarande kan anses vara hög. Andelen förkastade åtal har hållits relativt konstant sedan 2000, men på längre sikt har den minskat. Den anmärkningsvärt låga andelen förkastade åtal kan betyda att vi ligger för nära tröskeln för dom. Även om det inte går att exakt ange var den rätta gränsen för åtal skall dras ger de klara förändringarna enligt utskottet anledning att bedöma vilka faktorer som påverkar avgörandena. Såsom statsrevisorerna påpekar kräver en jämlik behandling av medborgarna att enhetliga åtalsavgöranden skall kvarstå som ett kvalitetsmål.

Det är meningen att åklagarväsendet skall omorganiseras på regional nivå och syftet är att då skapa tillräckligt stora och självständiga åklagarenheter med adekvata resurser. Reformen kommer att förbättra åklagarväsendets styrsystem och effektivisera dess verksamhet. Finansutskottet instämmer i revisorernas uppfattning att en reformering öppnar för tilläggsresurser till åklagarväsendet. Större administrativa enheter kommer att bidra till att de ökande arbetsuppgifterna fördelas jämnare mellan åklagarna och därmed att främja både specialisering bland åklagarna och utnyttjande av specialkunskaper. Finansutskottet anser att åklagarväsendet måste omorganiseras och vill härmed påskynda omorganiseringen.

Hälso- och sjukvård för fångar

Statsrevisorerna behandlar i denna del av berättelsen situationen inom fångvården när det gäller fångarnas hälsa, personalresurserna inom hälso- och sjukvården och samarbetet med kommunerna. Hälso- och sjukvården inom fångvården måste allt mer ta hand om de allvarliga häl-

soproblem som följer med utslagning. Statsrevisorerna påpekar att fångarnas dåliga hälsa belastar de underdimensionerade resurserna inom fångvården samtidigt som antalet intagna ökar.

Människor som döms till fängelsestraff är i allt sämre skick redan när de kommer till fängelset. Nästan 80 % är missbrukare och av dem är över hälften narkotikaberoende. Nästan 40 % av fångarna har en sjukdom som kräver psykvård. Enligt uppgift har resursbristen lett till att bara cirka en tredjedel av fångarna genomgår ankomstgranskning i syfte att utreda hälsotillstånd och arbetsförmåga. Övervakningspersonalen belastas allt mer när fångtalet ökar och fångarna har dålig hälsa, är allt mer drogberoende och har allt fler psykiska sjukdomar. Statsrevisorernas oro och deras krav på arbetshandledning är berättigade.

Fångvårdens insatser för att på olika sätt minska alkohol- och narkotikaberoendet är välkommet. Det finns tydliga tecken på att man genom satsningar på missbrukarvården bland de intagna åtminstone på lång sikt kan nå betydande resultat i fråga om rehabilitering av fångar och undvikande av återfall i brott. Åtgärderna för att minska alkohol- och narkotikaberoendet bland fångarna är därför mycket viktiga. Olika verksamhetsprogram och den drogrehabilitering som knyts till vissa påföljder är bra alternativ. Enligt statsrevisorerna skulle det krävas ett betydande resurstillskott till den psykiatriska vården och rehabiliteringen för att minska återfallsbrottsligheten; i nuläget kan bara de mest akuta fallen åtgärdas. Statsrevisorerna kräver helt berättigat att vården av psykiatriska patienter under fängelsetiden utgår från det faktiska vårdbehovet. Finansutskottet anser det också vara viktigt att satsa på undersökning av fångarnas hälsotillstånd och sjukdomar i syfte att få mer exakta uppgifter om huruvida vården är tillräcklig och resurserna rätt allokerade.

Fånghälsovården befinner sig i en mycket bekymmersam situation. Å ena sidan har fångvårdsresurserna proportionellt sett minskat när antalet fångar ökat och å andra sidan är de fångar som anländer till fängelserna i allt sämre skick. Den arbetsgrupp som utredde hur fångar-

nas hälso- och sjukvård kan utvecklas (Vankien terveydenhuollon kehittäminen. Brottspåföljdsverkets stencil 1/2003) föreslog en betydande ökning av personalresurserna för hälso- och sjukvården av fångar, men förslaget genomfördes aldrig på grund av anslagsbrist. Enligt brottspåföljdsverkets bedömning har detta förstört grundvalarna för en god hälso- och sjukvård; nu kan endast det absolut nödvändiga göras. Det är beklagligt att bristen på pengar gör att man inte kan genomföra väl förberedda och behövliga reformer.

Finansutskottet har i flera repriser pekat på läget när det gäller fångvården och fängelsevården samt på de otillräckliga verksamhetsanslagen (FiUB 40/2002 rd — RP 132/2002 rd, RP 249/2002 rd, FiUB 39/2003 rd — RP 55/2003 rd, RP 145/2003 rd och FiUB 41/2004 rd — RP 151/2004 rd, RP 244/2004 rd, RP 255/2004 rd). I sitt betänkande om budgeten för 2006 påpekade finansutskottet att den redan långvariga obalansen mellan målsättningen och resurserna för fångvården kan leda till seriösa konsekvenser redan på kort sikt om man inte snabbt kan öka resurserna (FiUB 45/2005 rd — RP 119/2005 rd, RP 201/2005 rd). Man måste med tanke på helhetsläget inom fångvården på alla sätt också försöka minska fångtalet.

Finansutskottet anser att de åtgärder som påverkar fångarnas hälsa måste granskas ingående. Många faktorer påverkar fångarnas hälsa, till exempel förhållandena under fängelsetiden. Hälsokontroller och vårdplaner, åtgärder för att bryta fångarnas alkohol- och narkotikaberoende, tillräckligt hög boendestandard samt arbetsmöjligheter är alla viktiga faktorer för fångarnas fysiska och psykiska hälsa. Det hälsotillstånd som en fånge har när han eller hon frigges är av stor betydelse också när det gäller livet efter tiden i fängelse och återfall i brott. Finansutskottet påskyndar alla åtgärder för att förbättra den hälso- och sjukvård som fångarna erbjuds.

Det mest brådskande målet är att reservera tillräckliga resurser för hälso- och sjukvårdspersonalen samt tillsynspersonalen. Det är nödvändigt för att stödja måluppfyllelse inom fångvårdsarbetet och framför allt i syfte att säkerstäl-

la verkställighet av lagstiftningen om fängelsestraff och häktning från och med den 1 oktober 2006. Den nya fängelselagen (767/2005) kräver att fångarna skall ha en individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten. Planen kan innehålla mål i fråga om till exempel utbildning och rehabilitering, och syftet är att stödja fångens övergång till livet efter frigivningen. När frigivningstiden närmar sig skall den enhet där fången är placerad kontakta socialvårds-, hälsovårds-, boende- samt arbetskraftsmyndigheterna i fångens hem- eller boningskommun. Lagen utgör således ett svar på statsrevisorernas farhågor att rehabiliteringen i fängelset rinner ut i sanden om en fånge vid frigivningen inte får den service han eller hon behöver. Den nya fängelselagen bidrar på ett förtjänstfullt sätt till målet att rehabiliteringen under fängelsetiden skall fortsätta så friktionsfritt som möjligt efter frigivningen. Den nya lagstiftningen stöder också arbetsfördelningen inom kriminalvården mellan staten, kommunerna och olika organisationer, och vidare skapar den förutsättningar för att minska återfallsbrottligheten.

Också en lag om ändring av lagen om förvaltning av straffverkställighet (135/2001) kommer att träda i kraft samtidigt. Genom lagändringen reformeras Fångvårdsväsendets organisation så att fem regionfängelser och en administrativt självständig riksomfattande hälsovårdsenhet ersätter de nuvarande oberoende fängelserna och Sinnessjukhuset för fångar. Den organisationsmodellen tryggar bl.a. kontinuiteten när det gäller att ordna hälso- och sjukvård för fångar.

Utskottet anser att verkställigheten av fängelselagen och den anknytande lagstiftningen är nödvändig om man vill undvika kris i fråga om hälso- och sjukvården för fångar och fångvården rent generellt. Lagutskottet ansåg i sitt betänkande om propositionen i denna fråga (LaUB 10/2005 rd — RP 263/2004 rd) det vara uppenbart att fångvården i utgiftsramarna för 2006—2009 kräver tillskott på flera miljoner euro i en jämförelse med nivån på 2005 års anslag. Om inte tilläggsfinansiering på det sätt som lagstiftningen förutsätter tillses kommer målen med re-

formen enligt finansutskottets uppfattning inte att nås.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet, som med stöd av 39 § 5 mom. i riksdagens arbetsordning har utsett ordföranden för fi-

nansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation att föredra ärendet i plenum,

att riksdagen beslutar sända betänkandet till regeringen för de åtgärder som föranleds av anmärkningarna och förslagen, och

att riksdagen uppmanar regeringen att redogöra för åtgärder i statens bokslutsberättelse för 2005.

Helsingfors den 18 april 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Koski /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Tuija Nurmi /saml

Pirkko Peltomo /sd
Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Kimmo Sasi /saml
Anni Sinnemäki /gröna
Kari Uotila /vänst
ers. Esko Kiviranta /cent.

Sekreterare i delegationerna var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Maarit Pekkanen
utskottsråd Marjo Hakkila

utskottsråd Marja Wallin
utskottsråd Mari Nuutila.